

Article Information

Article Type: Research Article

This article was checked by iThenticate.

Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17121/ressjournal.2930>

A TYPOLOGICAL LOOK AT THE ENTRANCE ARRANGEMENTS IN THE CROSS SECTION OF THE STREET FACADE IN THE TRADITIONAL SINDIRGI HOUSES

SINDIRGI GELENEKSEL KONUTLARINDA SOKAK CEPHE ARA
KESİTİNDE GİRİŞ DÜZENLEMELERİNE TİPOLOJİK BİR BAKIŞ

Hicran Hanım HALAÇ¹
Büşra SAATCİ İZCİ²

Abstract

The history of Sındırgı district in Balıkesir, on the border of Manisa and Kütahya, dates back to very old years. There are dwellings in the city with many features. The aim of the study is to create a typology experiment for the entrance arrangements of traditional residences in Sındırgı by examining the entrance features of the houses at the road facade intersection. In this context, the scope of the study is Sındırgı Urban Site and old residences. Features such as the number of floors, the number of entrances, and the number of entrances of all residences were analyzed using the full count method. Single-entrance houses are categorized by considering the relationship of the entrance spaces to the road elevation, the relationship with the position in the section, under the opening, the mobility of the street and the emphasis on the roof it is in. With the numerical data obtained from the study, a typology of entrance arrangements in the street facade cross section emerged. According to this, with a rate of 26.67% in the field, the most entrance place is at the same level with the road, from the outside of the center axis, the facade is on the same plane, with flat lintels, without projections and without roof emphasis, dwellings are densely encountered.

Keywords: Sındırgı, urban site, traditional residence, typology, entry typology.

Özet

Balıkesir'in Manisa ve Kütahya sınırındaki Sındırgı ilçesinin tarihi çok eski yıllara dayanmaktadır. Kentte çok sayıda geleneksel özellikler taşıyan konut bulunmaktadır. Çalışmanın amacı belirlenen konutların yol cephe arakesitinde giriş özellikleri incelenerek Sındırgı'daki geleneksel konutlarının giriş düzenlemeleri için tipoloji denemesi oluşturmaktır. Bu bağlamda çalışma kapsamı Sındırgı Kentsel Sit Alanı ve çevresindeki geleneksel konutlardır. Tam sayım yöntemiyle tüm konutların kat sayısı, girişin konumu, giriş sayısı gibi

¹ Prof. Dr, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Mimarlık ve Tasarım Fakültesi, Mimarlık Bölümü, hhhalac@eskisehir.edu.tr, ORCID ID:0000-0001-8046-9914.

²Doktora Öğrencisi, Eskişehir Teknik Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Mimarlık Anabilim Dalı, busrasaatci@eskisehir.edu.tr, ORCID ID:0000-0003-2478-5597

özellikleri analiz edilmiştir. Yoldan girişli ve bir girişi yoldan diğeri bahçeden girişli konutlardaki girişlerin yol kotuyla ilişkisi, kesitteki konumu, açıklık formu, üstündeki cephe hareketliliği ve çatı vurgusu incelenerek kategorize edilmiştir. Çalışma sonucunda elde edilen sayısal veriler ile sokak cephe ara kesitinde giriş düzenlemelerine ait bir tipoloji ortaya koyulmuştur. Buna göre alanda %26,67'lik oranla en fazla giriş mekanı yol ile aynı kotta, merkez aksın dışından, cepheyle aynı düzlemde, düz lentolu, çıkmasız ve çatı vurgusu olmayan konutlara yoğun olarak rastlandığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sındırgı, kentsel sit, geleneksel konut, tipoloji, giriş tipolojisi.

GİRİŞ

Fransızca “type” kelimesinden dilimize gelen tip kelimesinin sözcük karşılığı aynı cinsten tüm varlıkların veya nesnelerin ana özelliklerini büyük ölçüde kendinde toplamış olan örnektir. Tipoloji ise yine Fransızca “typologie” kelimesinden gelmekte ve kelime anlamı tipleri belirleme ve ayırt etme yöntemidir (<https://sozluk.gov.tr/>). Tipoloji Mimarlık Sözlüğünde de belli türlere göre yapılan sınıflandırma anlamına gelmektedir. Bu sınıflandırma yapıların biçimi, işlevi, tarzı vb. özellikleri olabilmektedir (Hasol, 2012). Kullanıldığı her alanda araştırmacının ele aldığı olgunun anlaşılması ve tanımlanması için kılınması ve tanımlanabilmesi amacıyla soyutlama, indirgeme ve şemalaştırma gibi eylemleri içeren sistematik bir çalışması olan tipoloji, özel olanın akıl yoluyla genelin altında ele alınmasıdır (Halaç, 2012).

Bu makalede amaç tarihi eski yıllara kadar dayanan ve geleneksel konutların bulunduğu Sındırgı kentinde yer alan geleneksel konutların sokak ve giriş ara kesitini ele almak ve bu bağlamda bir tipoloji denemesi oluşturmaktır. Çalışma kapsamını Sındırgı kentsel sit alanında ve hemen alanın sınırında yer alan tescilli ve tescillenmeye değer 36 adet geleneksel konut oluşturmaktadır. Çalışmada tam sayım yöntemi kullanılmıştır. Tam sayım yöntemi ile tespit edilen geleneksel konutlar belirlenen özellikler kapsamında analiz edilmiştir. Bu özellikler; kat sayısı, giriş mekânın yol ile ilişkisi, giriş sayısı, giriş mekânının yol kotuyla ilişkisi, giriş mekânının cephe yüzeyindeki konumu, giriş mekânın cephe kesitindeki konumu, giriş mekân açıklığının formu, giriş katın üstündeki cephe hareketliliği, giriş mekânı üzerinde çatı vurgusu ve giriş mekânındaki kapılardır. Analizler sonucunda toplanan veriler ile Sındırgı geleneksel konutların giriş tipoloji denemesi ortaya konmuştur.

Literatür incelemesi sonucunda Sındırgı geleneksel konutları bağlamında giriş tipolojisi inceleyen herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Fakat giriş düzenlemeleri ile ilgili tarihi konut alanlarında çalışmalar yapılmış ve bu çalışmalar derlenmiştir.

İpekoğlu (1990) tarafından İzmir'in Urla ilçesindeki sivil mimarlık örneklerinin cephe düzenleri ile ilgili tipoloji çalışması yapılmıştır. Mimarının oluşumunu tarihi süreç içinde etkileyen nedenlerin belirlenmesi amaçlanan çalışmada genel bir cephe tipoloji çalışması yapılarak cephe özellikleri ortaya konmuş daha sonrasında ise Urla'da görülen mimari türün nedenleri ve sonuçları doğrultusunda genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Demirci (2009) çalışmasında Isparta ilinde günümüze kadar ulaşabilmiş eski evlerin giriş düzenlemelerini incelemiştir. Çalışma sonucunda Isparta'da üç giriş tipi olduğu görülmüştür. Bunlar; girişler içeriye alınmış girişliler, ikincisi sokak ile aynı seviyede olup, iç sofaya düz olarak girilenler, üçüncüsü ise koridora benzeyen daha büyük girişi bulunanlardır. Şehirde genel olarak evler içeriye alınmış girişli olmasına rağmen koridor tipi girişlilerin en eski rastlanan giriş örnekleri olduğu tahmin edilmektedir.

Tali (2010), Germir'deki eski Kayseri evlerinin giriş kapılarının ve cephelerinin mimari, malzeme, teknik ve süsleme açısından değerlendirdiği çalışmasında evlerinin kimlikleri olan giriş kapılarının kültürel önemi üzerinde durmuştur.

Altuner, 2013 yılındaki çalışmasında Niğde geleneksel konut mimarisinin giriş düzenlemeleri gruplandırılmış, cephe düzenlemesi içindeki yeri belirlenmiş ve bunlar Niğde ve çevresinde yer alan ortak bezeme anlayışı içinde değerlendirmiştir. Çalışma

sonucunda Niğde geleneksel konutların Türk konut geleneğini yansıttığı ve özellikle Kapadokya bölgesindeki konut mimarisıyla büyük oranda benzeştiği görülmüştür.

Uçar ve Uçar, 2013 yılındaki çalışmada İzmir Kemeraltı konutlarını cephe ve süsleme özellikleri ile değerlendirilmiş, farklı türler ve bu türlere ait çeşitli alt varyasyonlar oluşturulmuş ve İzmir'in konut stoğu hakkında genel bir değerlendirme yapılmıştır.

Tali, 2016 yılındaki çalışmasında yine Kayseri'de yer alan ve kozmopolit bir yapıya sahip olan Talas ilçesindeki tarihi kağır evlerin giriş cephelerini tipolojik olarak incelemiştir. Bu inceleme ana kütledeki giriş kapıları ile avludaki giriş kapıları üzerinden yapılmıştır.

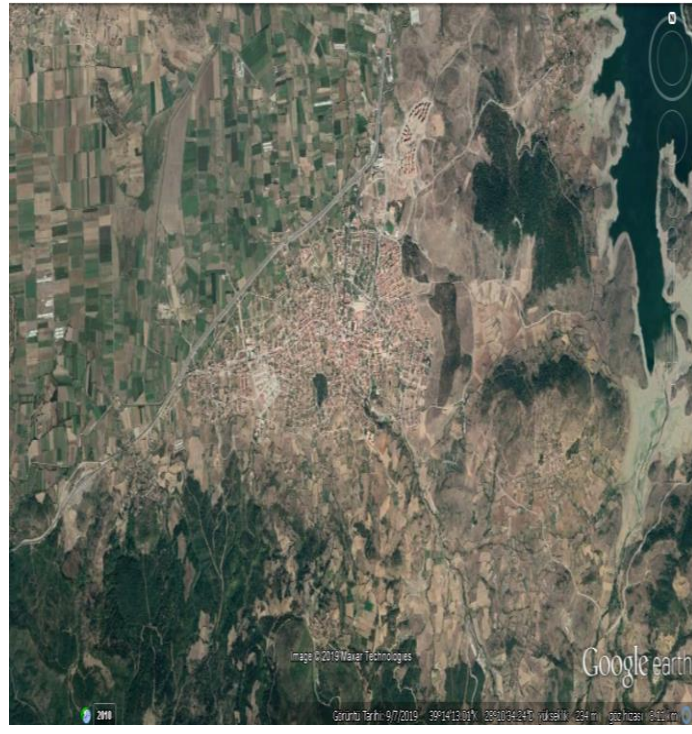
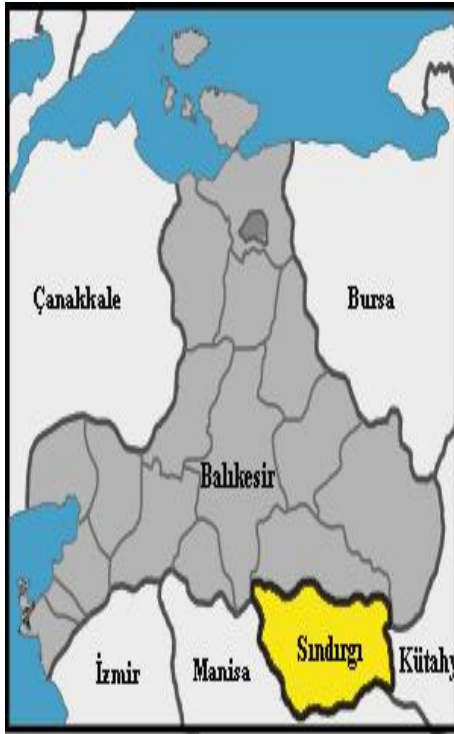
BULGULAR

Çalışma alanı Balıkesir'in en güneyinde Kütahya ve Manisa illerine sınır oluşturan Sındırgı ilçesinde yer alan kentsel sit alanıdır. Balıkesir ile ilçe arasındaki mesafe yaklaşık 63 km'dir (bkz. Tablo 1)

Tablo 1. Sındırgı'nın Konumu ve Genel Görüntüsü

Sındırgı'nın Balıkesir merkez ve diğer illere göre konumu

Sındırgı ilçesinin genel görüntüsü

Sındırgı ilçesindeki kentsel sit sınırı içerisinde Camikebir, Camicedit, Rızaiye, Kurtuluş mahallelerinin bir bölümü yer almaktadır. Çalışma kapsamına dahil olan konutlar tarafımızca numaralandırılarak aşağıdaki tabloda verilmiştir (bkz. Tablo 2). Bu yapıların bazıları tescilli bazıları ise tescillenmeye değerdir. Tescilli olan yapılardan bazılarının tescil fişleri bulunmamakta fakat kentsel sit haritasında tescil taraması bulunmaktadır. Tescil fişi olan yapıların 6'sının tescil tarihi 1993, yine 6'sının tescil tarihi 2008, birinin tescil tarihi 2009, 10'unun tescil tarihi 2019'dur. Bir yapı ise hem 2008 hem de 2019 yıllarında tescil fişi hazırlanarak tescillenmiştir.

Tablo 2. Çalışma Kapsamına Dahil Edilen Yapıların Envanter Numaraları, Adres Bilgileri ve Tescil Tarihleri

Tarafımızca Verilen Envanter Numarası	Mahalle	Cadde/Sokak	Ada	Parsel	Tescil Tarihi
1	Camicedit Mh.	Ahmet Vefik Paşa Cd	229	4-5	25/07/2008
2	Camicedit Mh.	Ahmet Vefik Paşa Cd	228	4	26/08/2019
3	Camicedit Mh.	Necipler Sk.	229	1	26/08/2019
4	Camicedit Mh.	Necipler Sk.	228	28	26/08/2019
5	Camicedit Mh.	Necipler Sk.	228	29	26/08/2019
6	Camicedit Mh.	Fetih Sk.	216	10	
7	Camicedit Mh.	Fetih Sk.	217	3	
8	Camicedit Mh.	Han Sk.	216	8	
9	Camicedit Mh.	Han Sk.	217	5	
10	Camicedit Mh.	Küçük Cami Sk.	289	4-5	26/08/2019
11	Camikebir Mh.	Kültür Cd.	288	5	25/07/2008 26/08/2019
12	Camicedit Mh.	Kültür Cd.	221(678)	52-53-54 (7-8)	25/07/2008
13	Rızaiye Mh.	Kültür Cd.	226	6	
14	Rızaiye Mh.	Kültür Cd.	226	5	
15	Rızaiye Mh.	Kültür Cd.	226	4	26/08/2019
16	Rızaiye Mh.	Yaylacık Cd.	248	3	
17	Rızaiye Mh.	Hacı Sadık Efendi Sk.	247	7	22/06/1993
18	Camikebir Mh.	Şerif Paşa Cd.	280		
19	Camikebir Mh.	İ. Habip Cd.	281	1	22/06/1993
20	Camikebir Mh.	Şerif Paşa Cd.	280		
21	Camikebir Mh.	Hacı Sadık Efendi Sk.	280	25	22/06/1993
22	Camikebir Mh.	Hacı Sadık Efendi Sk.	279	3	26/08/2019
23	Camicedit Mh.	Han Sk.	216	3	
24	Camicedit Mh.	Necipler Sk.	228	1	
25	Camicedit Mh.	Kültür Cd.	217		
26	Rızaiye Mh.	Yaylacık Cd.	248	2	25/07/2008
27	Kurtuluş Mh.	Muhacir Sk.	79	2	25/07/2008
28	Rızaiye Mh.	Kültür Cd.	246	5	25/07/2008
29	Rızaiye Mh.	Üniversitesi Cd.	245(608)	1(7)	25/07/2008

30	Camikebir Mh.	Kültür Cd.	289	1	08/10/2009
31	Camikebir Mh.	Hacı Sadık Efendi Sk.	279	4	26/08/2019
32	Camikebir Mh.	Yağ Pazarı Sk.	286	7	26/08/2019
33	Camikebir Mh.	Kültür Cd.	281	7	22/06/1993
34	Camikebir Mh.	Ahmet Vefik Paşa Cd	284	6	22/06/1993
35	Camikebir Mh.	Ahmet Vefik Paşa Cd	284	8	25/07/2008
36	Camikebir Mh.	Ahmet Vefik Paşa Cd	284	9	26/08/2019

Çalışma kapsamında toplam 36 konut tespit edilmiştir. Bunların %88,89 ile 32 adedi kentsel sit alanının içinde %11,11 ile 4 adedi ise kentsel sit alanının dışındadır. Çalışma kapsamında yer alan konutların %13,89 ile 5 adedi ticaret+ konut iken %86,11 ile 31 adedi sadece konuttan oluşmaktadır (bkz. Tablo 3) .

Tablo 3. Çalışma Kapsamında Ele Alınan Yapıların İşlev, Tescil Durumuna ve Kentsel Sit Alanındaki Konumuna Göre Dağılımları

	Ticaret + Konut		Konut		Toplam
	Tescilli	Tescilsiz	Tescilli	Tescilsiz	
Kentsel Sit Alanın İçinde	3 (%8,33)	0	24 (%66,66)	5 (%13,89)	32 (%88,89)
Kentsel Sit Alanın Dışında	2 (%5,56)	0	2 (%5,56)	0	4 (%11,11)
Toplam	5 (%13,89)		31 (%86,11)		36 (%100)

Sındırgı kent merkezinde yer alan kentsel sit alanı (bkz. Tablo 4) içinde pek çok cami, köprü, depo ve konut tescillidir.

Tablo 4. Sındırgı Kentsel Sit Sınırı

Sındırgı kentsel sit sınır haritası	Sındırgı kentsel sit sınır haritası ile Google Map çakıştırılması (tarafımızca oluşturulmuştur)
	

Bu çalışma kapsamında kentsel sit sınırı içinde ve hemen bitiminde yer alan tescilli veya tescillenmeye değer konut ve konut + ticaret yapıları tespit edilmiş ve Şekil 1'deki kentsel sit sınır haritası üzerinde konumları işaretlenmiştir. İşaretlenen yapılardan konut olanlar kahverengi ile konut + ticaret olanlar ise kırmızı renk ile gösterilmiştir. Bunlardan tescillenmiş olanlar yeşil çerçeve, tescillenmeye tarafımızca değer görülenler ise sarı çerçeve ile ifade edilmiştir.

Şekil 1. Sındırgı Kentsel Sit Alanı İçinde ve Hemen Bitiminde Yer Alan Geleneksel Konut Yapılarının Konumları, Tescil ve İşlev Durumunun Analizi

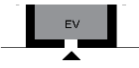

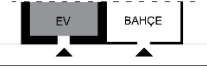
Belirlenen yapılarda katlarına göre dört farklı tip ortaya çıkmıştır. Bunlar; zemin kat, bodrum kat + zemin kat, zemin kat + bir kat ve zemin kat + iki katlılardır. Konutların 2 adedi %5,56'yla zemin kattan (14 ve 33 envanter numaralı yapılar), sadece bir adedi %2,77'yle bodrum kat+ zemin kattan (17 envanter numaralı yapı), 2 adedi % 5,56'yla zemin kat + iki kattan (7 ve 8 envanter numaralı yapılar) ve geriye kalan 31 adedi %86,11 ile zemin kat + bir kattan oluşmaktadır. Bu da Sındırgı kent merkezinde yer alan geleneksel konutların genel olarak zemin kat + bir kattan oluştuğunu göstermektedir (bkz. Tablo 5).

Tablo 5. Konutların Kat Sayısı Dağılımları

Zemin Kat	Bodrum Kat + Zemin Kat	Zemin Kat + Bir Kat	Zemin Kat + İki Kat	Toplam
2 (%5,56)	1(%2,77)	31(%86,11)	2 (%5,56)	36 (%100)

Ticaret + konut olan yapıların giriş düzenlemesi sadece konut olan yapılara göre farklılık göstereceğinden bu bölümden sonra 5 adet ticaret + konut olan yapı çalışma kapsamında yer almayacaktır. Toplam 31 adet konut üzerinden değerlendirme yapılacaktır. Bu konutların 23 adetle %74,19'u yoldan girişli, 7 adetle %22,58'i bahçeden girişli ve 1 adetle %3,23'ü ise bir girişi yoldan diğer girişi bahçeden olan konutlardır (bkz. Tablo 6).

Tablo 6. Girişlerine Göre Konutların Dağılımları

			
	Yoldan Girişliler	Bahçeden Girişliler	Bir Girişi Yoldan Diğer Girişi Bahçeden Olanlar
Envanter Numarası	(2, 4, 5, 6, 7, 10, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 25, 29, 30, 31, 33, 34)	(9, 11, 12, 23, 26, 27, 28)	(8)
Toplam	23 (%74,19)	7 (%22,58)	1 (%3,23)
		31 (%100)	

Giriş mekanlarının yol ile ilişkisine baktığımız bu çalışmada yoldan girişli ve bir girişi yoldan diğeri bahçeden girişli konutlar girişlerinin yoldan sağlanan girişlerinin özelliklerine göre kategorize edilmiştir. Yoldan girişli ve bir girişi yoldan diğeri bahçeden girişli konutlar toplam 24 adettir. Bunların 18 adetle %75'i tek girişli ve 6 adetle %25'i ise birden fazla girişlidir (bkz. Tablo 7).

Tablo 7. Konutların Giriş Sayısına Göre Dağılımları

	Tek Girişli	Birden Fazla Girişli
Envanter Numaraları	2, 4, 5, 7, 10, 13, 14, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 24, 29, 30, 31, 34	6, 8, 15, 16, 25, 33
Toplam	18 (%75)	6 (%25)
	24 (%100)	

Giriş mekanlarının yol kotu ile ilişkisine bakılırken yoldan ve bir girişi yoldan diğeri bahçeden girişli olan konutların hepsi alınmıştır. Bu konutlardaki her giriş kapısı kendi başına değerlendirilip aynı konuttaki birden fazla olan girişlere 6A, 6B vb. gibi adlandırmalar yapılmıştır. Toplam giriş sayısı 30 adettir. Bu girişlerin 21 adetle %70'i yol ile aynı kotta 9 adet ile %30'u ise yoldan yükseltilmiştir. Yoldan yükseltilmiş olan konutların merdiveni 5 adet ile %16,67'sinde giriş kapısının bütününe yayılmış, 2 adet ile %6,67'sinde giriş kapısının ortasında ve yine 2 adet ile %6,67'sinde giriş kapısının yanındadır (bkz. Tablo 8).

Tablo 8).

Tablo 8. Giriş Mekanının Yol Kotuyla İlişkisi

	Giriş Kapısı Yol İle Aynı Kotta Olan Konutlar	Giriş Kapısı Yoldan Yükseltilmiş Konutlar		
		Giriş Kapısının Bütününe Yayılmış Merdiven	Giriş Kapısının Ortasında Yer Alan Merdiven	Giriş Kapısının Yanında Yer Alan Merdiven
Envanter Numaraları	2, 4, 5, 6A, 7, 8, 15A, 15B, 16A, 16B, 16C, 19, 21, 24, 25A, 25B, 29, 30, 33A, 33B, 34	10, 13, 14, 18, 31	17, 20	6B, 22
Toplam	21 (%70)	5 (%16,67)	2 (%6,67)	2 (%6,67)
		9 (%30)		
		30 (%100)		

Giriş mekanları cephedeki konumlarına göre ikiye ayrılmıştır. Giriş mekanlarının 13 adetle %43,33'ü merkez aks üzerinden 17 adetle %56,67'si ise merkez aksın dışından girişlidir (bkz. Tablo 9).

Tablo 9. Giriş Mekanının Cephedeki Konumu

	 Merkezi Aks Üzerinden Girişli Konutlar	 Merkez Aksın Dışından Girişli Konutlar
Envanter Numaraları	2, 6B, 7, 13, 14, 16B, 17, 19, 20, 22, 29, 31, 34	4, 5, 6A, 8, 10, 15A, 15B, 16A, 16C, 18, 21, 24, 25A, 25B, 30, 33A, 33B
Toplam	13 (%43,33)	17 (%56,67)
	30 (%100)	

Giriş mekanları kesitteki konumlarına göre ikiye ayrılmıştır. Giriş mekanlarının 21 adetle %70'i cepheyle aynı düzlemde 9 adetle %30'u ise cepheden içe girintilidir. Girintili olanlarda ikiye ayrılır. Girişi duvar kalınlığı kadar girintili olanlar 5 adetle %16,67, duvar kalınlığından daha fazla girintili olanlar ise 4 adetle %13,33'tür (bkz. Tablo 10).

Tablo 10. Giriş Mekanının Kesitteki Konumu

	Giriş Cepheyle Aynı Düzlemde	Giriş Cepheden İçe Girintili	
		 Duvar kalınlığı kadar	 Duvar kalınlığından daha fazla
Envanter Numaraları	2,4,5,6A,7,8,13,16A,16B,16C,19,21,22,24,25A,25B,29,30,33A,33B,34	10,14,15A,15B,18	6B,17,20,31
Toplam	21 (70)	5 (%16,67)	4 (%13,33)
	30 (%100)		

Giriş mekanları açıklıklarının formuna göre ikiye ayrılmıştır. Giriş mekanlarının 24 adetle %80'inin açıklığı düz lentolu 6 adetle %20'sinin ise kemerli lentoludur. Kemerli olanlarda da 4 adetle %13,33'ü basık kemerli ve 2 adetle %6,67'si ise yuvarlak kemerlidir (bkz. Tablo 11)

Tablo 11. Giriş Mekan Açıklığın Formu

	 Düz Lentolu	 Kemerli	
		Basık Kemerli	Yuvarlak Kemerli
Envanter Numaraları	2, 4, 5, 6A, 7, 8, 10, 14, 15A, 16A, 16B, 16C, 18, 19, 21, 22, 24, 25A, 25B, 29, 30, 31, 33A, 33B	13, 15B, 20, 34	6B, 17
Toplam	24 (%80)	4 (%13,33)	2 (%6,67)
	30 (%100)		

Giriş mekanının üzerindeki cephe hareketliliğine göre 24 adetle %80'i çıkmaz 6adetle %20'si ise çıkmalıdır. Çıkmalı olanlar da ikiye ayrılmaktadır. Sadece giriş mekanı üzerinde çıkmalı 5 adetle %16,67, cephe boyu çıkmalı bir adetle %3,33'tür. Sadece giriş mekanı üzerinde çıkmalı olanlarda açık çıkma 2 adetle %6,67 (balkon) ve kapalı çıkma (cumba) ise 3 adetle %10'dur (bkz. Tablo 12).

Tablo 12. Giriş Mekanı Üzerindeki Cephe Hareketliliği

	Çıkmasız	Çıkmalı			
Envanter Numaraları	4, 6A, 6B, 7, 8, 10, 14, 15A, 15B, 16A, 16B, 16C, 17, 18, 19, 21, 22, 24, 25A, 25B, 29, 30, 33A, 33B	Sadece Giriş Mekanı Üzerinde Çıkma	Açık Çıkma (Balkon)	Kapalı Çıkma (Cumba)	Cephe Boyu Çıkma
		31, 34	2, 13, 20		5
		2 (%6,67)	3 (%10)		
Toplam	24 (%80)	5 (%16,67)		1 (%3,33)	
		6 (%20)			
		30 (%100)			

Giriş mekanı üzerindeki çatı vurgusuna bakıldığında 16 adetle %53,33'ünde çatı vurgusu yok 14 adetle %46,67'sinde ise çatı vurgusu vardır. Çatı vurgusu olanlarda dörde ayrılmıştır. 6 adetle %20'si birinci kat hizasında giriş saçağı olanlar, yine 6 adetle %20'si yapının çatısı ile bütünleşik vurgulu olanlar, bir adetle %3,33'ü üst katın önündeki geçiş alanı ile saçak oluşturan ve yine bir adetle %3,33'ü saçağı çıkma seviyesine taşırılmış olanlardır (bkz. Tablo 13).

Tablo 13. Giriş Mekanı Üzerindeki Çatı Vurgusu

	Çatı Vurgusu Olmayan	Çatı Vurgusu Olan			
Envanter Numaraları	4, 5, 7, 8, 10, 15A, 15B, 16A, 16C, 18, 19, 24, 29, 30, 33A, 33B	Birinci Kat Hizasında Giriş Saçağı Olan	Yapının Çatısı ile Bütünleşik Vurgulu Olan	Üst Katın Önündeki Geçiş Alanı İle Saçak Oluşturan	Saçağı Çıkma Seviyesine Taşırılmış Olan
		6B, 16B, 21, 22, 25A, 25B	2, 13, 14, 17, 20, 34	6A	31
Toplam	16 (%53,33)	6 (%20)	6 (%20)	1 (3,33)	1 (%3,33)
		14 (%46,67)			
		30 (%100)			

Giriş mekanlarındaki kapılar kanat sayısına ve malzemesine göre ayrılmıştır. fakat 17 envanter numaralı yapının günümüzde kapısı mevcut olmadığından ve tescil fişinde de kapı ile bilgi bulunmadığından ayrıştırma yapılamamıştır. Mevcut kapıların 12 adetle %40'ı tek kanatlı ve 5 adetle %16,67'si ise çift kanatlıdır. Tek kanatlı ve ahşap olan kapı oranı 7 adetle %23,33'tür. Çift kanatlı ve ahşap olan kapı oranı 13 adetle %43,33, çift kanatlı ve metal kapı oranı ise 4 adetle %13,33'tür (bkz. Tablo 14).

Tablo 14. Giriş Mekanlarındaki Kapılar

	Tek Kanatlı		Çift Kanatlı		Kapısı Mevcut Olmayan
	Ahşap	Metal	Ahşap	Metal	
Envanter Numarası	8, 13, 15A, 15B, 24	5, 25A, 25B, 29, 30, 33A, 33B	4, 6A, 6B, 7, 14, 16A, 16B, 16C, 18, 19, 20, 22, 31	2, 10, 21, 34	17
Toplam	5 (%16,67)	7 (%23,33)	13(%43,33)	4 (%13,33)	1 (%3,33)
	12 (%40)		17 (%56,67)		
	30 %100)				

TİPOLOJİ DEĞERLENDİRMESİ

Sındırgı kentsel sit alanı ve sit alanın çevresinde yer alan yapılar tespit edilerek giriş düzenlemelerine göre kategorize edilmiş ve tipoloji denemesi ortaya konmuştur. Birden

fazla girişli olan konutların olmasından dolayı giriş mekanları üzerinden değerlendirme yapılmıştır. Bu şekilde toplam 30 adet giriş mekanı tespit edilmiştir.

Konut giriş mekanlarının 3 adetle %10'u yol ile aynı kotta, merkez aks üzerinden, cepheyle aynı düzlemde, düz lentolu, çıkmasız ve çatı vurgusu olmayandır. 7, 19 ve 29 envanter numaralı konutlar bu giriş mekanına sahiptir.

Giriş mekanı yol ile aynı kotta, merkez aks üzerinden, cepheyle aynı düzlemde, düz lentolu, çıkmasız ve birinci kat hizasında giriş saçağı olanlar 1 adetle %3,33 oranındadır. 16 envanter numaralı konutun B ile kodlanan ikinci giriş mekanı bu özelliklerdedir. Giriş mekanı yol ile aynı kotta, merkez aks üzerinden, cepheyle aynı düzlemde, düz lentolu, çıkmalı ve yapının çatısı ile bütünleşik vurgulu olanlar 1 adetle %3,33 oranındadır. 2 numaralı konutun giriş mekanı bu özelliklerdedir. Giriş mekanı yol ile aynı kotta, merkez aks üzerinden, cepheyle aynı düzlemde, kemerli lentoya sahip, çıkmalı ve yapının çatısı ile bütünleşik vurgulu olanlar 1 adetle %3,33 oranındadır. 34 numaralı konutun giriş mekanı bu özelliklerdedir. Giriş mekanı yol ile aynı kotta, merkez aksın dışından, cepheyle aynı düzlemde, düz lentolu, çıkmasız ve çatı vurgusu olmayanlar 8 adetle %26,67 oranındadır. 4, 8, 16A, 16C, 24, 30, 33A ve 33B numaralı giriş mekanları bu özelliklerdedir. Giriş mekanı yol ile aynı kotta, merkez aksın dışından, cepheyle aynı düzlemde, düz lentolu, çıkmasız ve birinci kat hizasında giriş saçağı olanlar 3 adetle %10 oranındadır. 21, 25A ve 25B numaralı giriş mekanları bu özelliktedir. Giriş mekanı yol ile aynı kotta, merkez aksın dışından, cepheyle aynı düzlemde, düz lentolu, çıkmasız ve üst katın önündeki geçiş alanı ile saçak oluşturanlar 1 adetle %3, 33 oranındadır. 6A numaralı giriş mekanı bu özelliklerdedir. Giriş mekanı yol ile aynı kotta, merkez aksın dışından, cepheyle aynı düzlemde, düz lentolu, çıkmalı ve çatı vurgusu olmayanlar 1 adetle %3, 33 oranındadır. 5 numaralı giriş mekanı bu özelliklerdedir. Giriş mekanı yol ile aynı kotta, merkez aksın dışından, cepheden içe girintili, düz lentolu, çıkmasız ve çatı vurgusu olmayanlar 1 adetle %3, 33 oranındadır. 15A numaralı giriş mekanı bu özelliklerdedir. Giriş mekanı yol ile aynı kotta, merkez aksın dışından, cepheden içe girintili, kemerli lentoya sahip, çıkmasız ve çatı vurgusu olmayanlar 1 adetle %3, 33 oranındadır. 15B numaralı giriş mekanı bu özelliklerdedir. Giriş mekanı yoldan yükseltilmiş, merkez aks üzerinden, cepheyle aynı düzlemde, düz lentolu, çıkmasız ve birinci kat hizasında giriş saçağı olanlar 1 adetle %3, 33 oranındadır. 22 numaralı giriş mekanı bu özelliklerdedir.

Giriş mekanı yoldan yükseltilmiş, merkez aks üzerinden, cepheyle aynı düzlemde, kemerli lentoya sahip, çıkmalı ve yapının saçağı ile bütünleşik vurgulu olanlar 1 adetle %3, 33 oranındadır. 13 numaralı giriş mekanı bu özelliklerdedir. Giriş mekanı yoldan yükseltilmiş, merkez aks üzerinden, cepheden içe girintili, düz lentolu, çıkmasız ve yapının saçağı ile bütünleşik vurgulu olanlar 1 adetle %3, 33 oranındadır. 14 numaralı giriş mekanı bu özelliklerdedir. Giriş mekanı yoldan yükseltilmiş, merkez aks üzerinden, cepheden içe girintili, düz lentolu, çıkmalı ve saçağı çıkma seviyesine taşırılmış olanlar 1 adetle %3, 33 oranındadır. 31 numaralı giriş mekanı bu özelliklerdedir. Giriş mekanı yoldan yükseltilmiş, merkez aks üzerinden, cepheden içe girintili, kemerli lentoya sahip, çıkmasız ve birinci kat hizasında giriş saçağı olanlar 1 adetle %3, 33 oranındadır. 6B numaralı giriş mekanı bu özelliklerdedir. Giriş mekanı yoldan yükseltilmiş, merkez aks üzerinden, cepheden içe girintili, kemerli lentoya sahip, çıkmasız ve yapının çatısı ile bütünleşik vurgulu olanlar 1 adetle %3, 33 oranındadır. 17 numaralı giriş mekanı bu özelliklerdedir. Giriş mekanı yoldan yükseltilmiş, merkez aks üzerinden, cepheden içe girintili, kemerli lentoya sahip, çıkmalı ve yapının çatısı ile bütünleşik vurgulu olanlar 1 adetle %3, 33 oranındadır. 20 numaralı giriş mekanı bu özelliklerdedir. Giriş mekanı yoldan yükseltilmiş, merkez aksın dışından, cepheden içe girintili, düz lentolu, çıkmasız ve çatı vurgusu olmayanlardır 2 adetle %6,67 oranındadır. 10, 18 numaralı giriş mekanları bu özelliklerdedir.

Tablo 15. Sındırgı Konutları Tipoloji Değerlemesi

GİRİŞ MEKANIN YOL İLE İLİŞKİSİ	Giriş Kapısı Yol ile Aynı Kotta (Env. No:2, 4, 5, 6A, 7, 8, 15A, 15B, 16A, 16B, 16C, 19, 21, 24, 25A, 25B, 29, 30, 33A, 33B, 34) Tp. 21- %370		Giriş Kapısı Yoldan Yükseltilmiş (Env. No: 6B, 10, 13, 14, 17, 18, 20, 22, 31) Tp. 9- %330	
	Merkez Aks Üzerinden (Env. No:2, 7, 19, 16B, 29, 34) Tp. 6- %20	Merkez Aksın Dışından (Env. No:4, 5, 6A, 8, 15A, 15B, 16A, 16C, 21, 24, 25A, 25B, 30, 33A, 33B) Tp. 15- %50	Merkez Aks Üzerinden (Env. No:6B, 13, 14, 17, 20, 22, 31) Tp. 7- %23,33	Merkez Aksın Dışından (Env. No:10, 18) Tp. 2- %6,67
GİRİŞ MEKANIN CEPHEDEKİ KONUMU	Merkez Aks Üzerinden (Env. No:2, 7, 19, 16B, 29, 34) Tp. 6- %20	Merkez Aksın Dışından (Env. No:4, 5, 6A, 8, 15A, 15B, 16A, 16C, 21, 24, 25A, 25B, 30, 33A, 33B) Tp. 15- %50	Merkez Aks Üzerinden (Env. No:6B, 13, 14, 17, 20, 22, 31) Tp. 7- %23,33	Merkez Aksın Dışından (Env. No:10, 18) Tp. 2- %6,67
GİRİŞ MEKANIN KESİTTEKİ KONUMU	Giriş Cepheyle Aynı Düzlemde (Env. No:2, 7, 19, 16B, 29, 34) Tp. 6- %20	Giriş Cepheyle Aynı Düzlemde (Env. No:4, 5, 6A, 8, 16A, 16C, 21, 24, 25A, 25B, 30, 33A, 33B) Tp. 13- %43,33	Giriş Cepheyle Aynı Düzlemde (Env. No:13, 22) Tp. 2- %6,67	Giriş Cepheyle Aynı Düzlemde (Env. No:13, 22) Tp. 2- %6,67
GİRİŞ MEKANIN AÇIKLIĞININ FORMU	Düz (Env. No:2, 7, 19, 16B, 29) Tp. 5- %16,67	Düz (Env. No:4, 5, 6A, 8, 16A, 16C, 21, 24, 25A, 25B, 30, 33A, 33B) Tp. 13- %43,33	Düz (Env. No:14, 22) Tp. 2- %6,67	Düz (Env. No:10, 18) Tp. 2- %6,67
GİRİŞ ÜZERİNDEKİ CEPHE HAREKETLİLİĞİ	Çıkmasız (Env. No:7, 19, 29, 16B) Tp. 4- %13,33	Çıkmasız (Env. No:4, 6A, 8, 16A, 16C, 21, 24, 25A, 25B, 30, 33A, 33B) Tp. 12- %40	Çıkmasız (Env. No:14) Tp. 2- %6,67	Çıkmasız (Env. No:10, 18) Tp. 2- %6,67
GİRİŞ ÜZERİNDEKİ ÇATI YURGUSU	Çatı Vurgusu Olmayan (Env. No:7, 19, 29) Tp. 3- %10	Çatı Vurgusu Olmayan (Env. No:4, 6A, 8, 16A, 16C, 21, 24, 25A, 25B, 30, 33A, 33B) Tp. 4- %13,33	Çıkmasız (Env. No:14) Tp. 2- %6,67	Çıkmasız (Env. No:10, 18) Tp. 2- %6,67
ÖRNEKLER	29	21	14	17
	16B	4	34	6B
	2	6A	31	20
	15B	5	13	18

SONUÇ

Konutun dışarı ile ilişki kurduğu en büyük açıklık olan “giriş mekanının” irdelenmeye çalışıldığı bu çalışma aracılığı ile geleneksel ve birbirinden etkilenecek yapıldığı düşünülen yapıların arasında bir dil birliği yakalanmaya çalışıldığı düşünülebilir. Yapının simetri eksenini bozmak adına girişi kenara kaydırmak, mahremiyeti güçlendirmek adına yolu reddedip bahçe girişlerinin varlığını önemsemek, girişi vurgulamak için çıkmanın altında cümle kapısını tasarlamak ya da cephe sathından içeriye çekerek belirginleştirmeye gayret etmek incelikli düşünce pratikleri arasında sayılabilir. Pek çok Anadolu yerleşim biriminde varlığından haberdar olunan bu tür mimari zenginlikleri tipolojik değerlendirmeler eşliğinde su yüzüne çıkartarak araştırmacıların hizmetine sunmak ve kültür mirasımızı anlaşılır kılmaya gayret etmek öncelikli akademik refleksler arasında yer almalıdır. Bu anlamda dağınık ve fragmanlar halinde parçacıl haldeki bilgileri bir arada tutan tipoloji derlemelerinin sayısının her bölge için ayrı ayrı artması gerekmektedir.

2008 yılına ait Sındırgı Kentsel Sit Alanı içinde ve çevresindeki tescilli ve tescile değer yapılar tespit edilmiş ve tescilli olanların tescil fişleri temin edilmiştir. Alanda yapılan arazi çalışmasında yapıların fotoğrafları çekilmiş ve bu fotoğraflar ve tescil fişlerinde yer alan bilgiler ışığında yapılan analizler sonucunda Sındırgı kent merkezinde yer alan geleneksel konutların giriş cephe tipolojisi ortaya koyulmuştur.

Sındırgı'daki geleneksel konutların giriş cephe tipolojisi değerlemesi yapıldığında alanda en çok bulunan 8 adetle %26,67 oranla giriş kapısı yol ile aynı kotta, merkez aksın dışından, cepheyle aynı düzlemde, düz lentolu, çıkmasız ve çatı vurgusu olmayan giriş tipi olduğu görülmüştür. Bu giriş tipinden sonra 3 adetle %10 oranında giriş kapısı yol ile aynı kotta, merkez aks üzerinden, cepheyle aynı düzlemde, düz lentolu, çıkmasız ve çatı vurgusu olmayan giriş tipi ile yine 3 adetle %10 oranla giriş kapısı yol ile aynı kotta, merkez aksın dışından, cepheyle aynı düzlemde, düz lentolu, çıkmasız ve birinci kat hizasında giriş saçağı olan giriş tipidir. Dördüncü giriş tipi 2 adetle %6,67 oranla giriş kapısı yoldan yükseltilmiş, merkez aksın dışından, cepheden içe girintili, düz lentolu, çıkmasız ve çatı vurgusu olmayandır. Diğer giriş tipleri ise 1'er adetle %3,33 oranındadır.

KAYNAKÇA

- Altuner, H. (2013). Geleneksel Niğde Evleri Giriş Düzenlemeleri. *Turkish Studies*, 8, 1643-1670.
- Demirci, D. (2009). Geleneksel Isparta Evlerinde Giriş Düzenlemeleri. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(20), 187-202.
- Halaç, H. H. (2012). 1 No. lu Şeriyeye Sicil Defterine Göre 17. Yüzyıl Sonu 18. Yüzyıl Başında Kütahya' da Konut Tipolojisi (1695-1703). *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7.
- Hasol, D. (2012). Tipoloji. Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü, Yem Yayın, Geliştirilmiş 12. Baskı.
- İpekoğlu, B. (1990). Urla Eski Konut Dokusunda Cephe Düzenlerine İlişkin Bir Tipoloji Çalışması. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi*, 34(1-2), 141-156.
- Tali, Ş. (2010). Girmir Evlerinin Giriş Kapı Tasarımları Üzerine Tipolojik Bir Araştırma. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, 0(21), 165-185.
- Tali, Ş. (2016). Kayseri/ TarihiTalas Evleri Giriş Cephe Tasarımları. *Turkish Studies*, 11(21), 391-416.
- TDK, <https://sozluk.gov.tr/> <30.11.2020>
- Uçar, H. ve Uçar, A. (2013). İzmir Kemeraltı Geleneksel Kent Dokusunda Konut Tipleri ve Cephe Tipolojisi, (2), 119-147.